

Δημόσιες πολιτικές για το βιβλίο και την ανάγνωση

Σωκράτης Καμπουρόπουλος
ΚΓ' Σειρά ΕΣΔΔΑ
Απρίλιος 2014

01/06/2015

© ΕΣΔΔΑ, 2014

Τι σημαίνει *διαβάζω*; Υπάρχει κάποιο ενιαίο κανονιστικό πρότυπο για το *διάβασμα*;

- «*Reading is walking in someone else's shoes*»
(Rachel Van Riel, 'Opening the Book', UK)
- «Όταν ήμουν νέος, ένιωθα πολύ έντονη την ανάγκη να εκφράσω τα αισθήματα που έβγαιναν από μέσα μου, γράφοντας ποίηση. Πολύ αργότερα διάβασα τους μεγάλους συγγραφείς»
(William Butler Yeats, νόμπελ λογοτεχνίας 1923)

ή, ακόμα...

- *«Ο πατέρας του, John, ζωγράφος, όταν ανακάλυψε ότι στα εννιά του χρόνια το παιδί του είχε δυσκολίες στο διάβασμα, το χαστούκισε. Αργότερα άρχισε να του διαβάζει μεγάλους ποιητές -Blake, Rossetti και Shelley»
(Richard Ellmann, βιογράφος του W.B. Yeats)*
- *«Να διαβάζουμε δεν σημαίνει να καταναλώνουμε, σημαίνει να μπορούμε να **παίζουμε** με το κείμενο. Κάθε νέα ανάγνωση ενός κειμένου προστίθεται σε όλες τις προηγούμενες, καλώντας τον αναγνώστη να το **ανασυνθέσει** με τον δικό του τρόπο».
(Roland Barthes, «Εικόνα, μουσική, κείμενο»)*

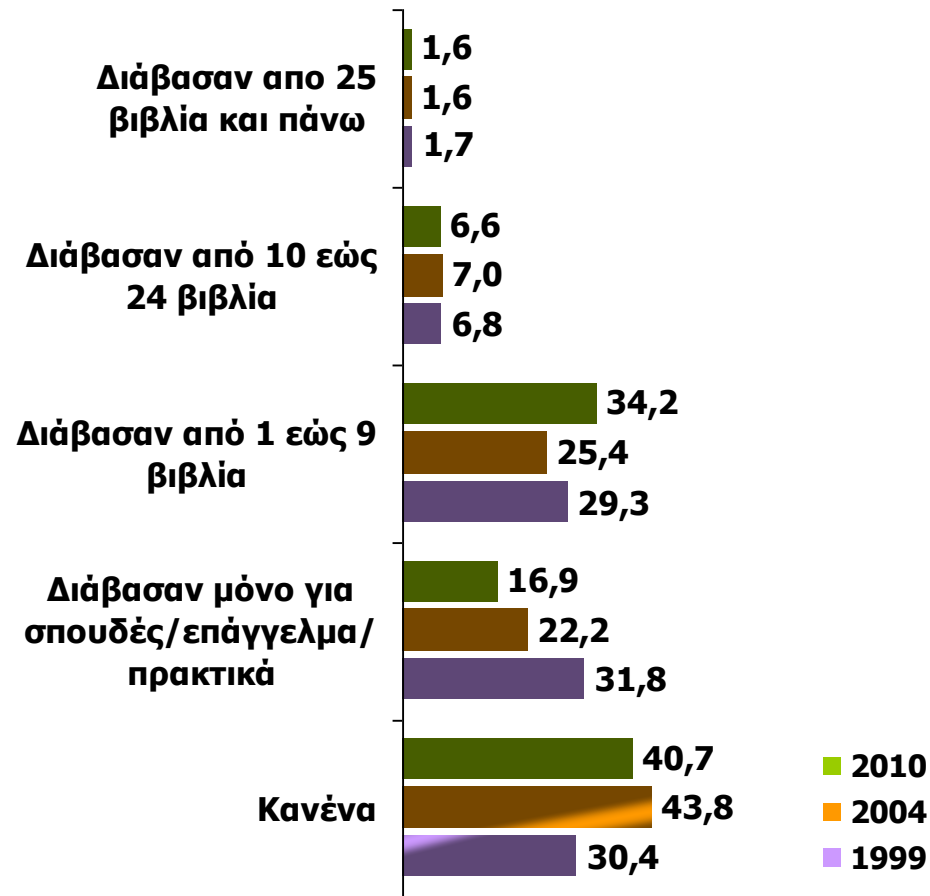

Πόσοι Έλληνες διαβάζουν βιβλία;

- **42,3%** όσων είναι άνω των 15 ετών διαβάζουν τουλάχιστον **ένα** βιβλίο το χρόνο (πηγή: ΕΚΕΒΙ, 2010):
 - ❖ 34,2% διαβάζουν 1 έως 9 βιβλία
 - ❖ 8,1% διαβάζουν 10 βιβλία ή περισσότερα

[μέσος όρος: **5,9** βιβλία/χρόνο, οι μισοί από τους αναγνώστες έως **3** βιβλία το χρόνο]
- **16,9%** διαβάζουν βιβλία μόνο για τις σπουδές ή για το επάγγελμά τους
- **40,7%** δεν διαβάζουν καθόλου βιβλία

[σε σχέση με το παρελθόν;]

Ποιοι παράγοντες καθορίζουν την αναγνωστική πρακτική;

- το μορφωτικό επίπεδο
- η αστικότητα
- η *εξοικείωση/ συνήθεια*
- το φύλο (Γ>Α)
- [...άλλο;]
- το μορφωτικό επίπεδο των γονιών, η διαμονή στο εξωτερικό, η πολυγλωσσία, το διαδίκτυο
- [...άλλο;]
- η ηλικία (35-54)
- ο ελεύθερος χρόνος (41 έως 43 -αλλά όχι 48 ώρες εργασίας την εβδομάδα)

Επίσης, οι αναγνώστες...

- «**Βγαίνουν**» συχνότερα έξω, σε σχέση με τους υπόλοιπους
- **Ταξιδεύουν** στην Ελλάδα και το εξωτερικό
- Πηγαίνουν πιο συχνά **σινεμά, θέατρο**, παρακολουθούν **συναυλίες**, επισκέπτονται **μουσεία**, εκθέσεις, **αρχαιολογικούς χώρους**
- Βλέπουν **λιγότερο τηλεόραση** (2 ώρες και 11'-45' τη μέρα έναντι 3 ωρών και 18' του γενικού πληθυσμού)
- Διαβάζουν περισσότερο **εφημερίδες** και **περιοδικά**
- Ακούν περισσότερο **ραδιόφωνο**
- Ασχολούνται πιο συχνά, **ερασιτεχνικά**, με **ζωγραφική, φωτογραφία, χορό, βίντεο, λογοτεχνία...**

Φορείς της διοίκησης που ασχολούνται με το βιβλίο

- Υπουργείο Παιδείας (όλες οι εκπαιδευτικές βαθμίδες)
- Εθνική Βιβλιοθήκη
- Δημόσιες, δημοτικές, σχολικές βιβλιοθήκες
- ΑΕΙ-ΤΕΙ
- Ακαδημία Αθηνών
- Αρχειακοί οργανισμοί (ΕΛΙΑ, ΕΜΣ, ΙΜΧΑ)
- Δ/ση Γραμμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού
- (πρ.) *Εθνικό Κέντρο Βιβλίου*, σήμερα *Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού* (ΕΙΠ)

Πλαίσιο πολιτικής του κράτους (τι περιμένουμε απ' αυτό;)

Η συζήτηση εκτυλίσσεται με πάθος:

- Αύξηση, «εξορθολογισμός» ή μείωση των δαπανών;
- Αύξηση της προσφοράς ή τόνωση της ζήτησης;
- Ένα, υποχρεωτικό ή πολλά, εναλλακτικά, δωρεάν ή ιδίοις αναλώμασι, έντυπα ή ηλεκτρονικά, διδακτικά βιβλία;
- Περισσότερη ρύθμιση ή μεγαλύτερη απελευθέρωση της αγοράς; (π.χ. Ενιαία Τιμή Βιβλίου, ΦΠΑ)
- Έμφαση στις εκδηλώσεις (εκθέσεις βιβλίου, φεστιβάλ λογοτεχνίας), ή στα έργα υποδομής;

Παραδοσιακή προσέγγιση (άρθρο του Φεβρουαρίου 2013 στο Βήμα Online)

«Ο Υπουργός Πολιτισμού καλείται να στηρίξει την πολιτική και τις δράσεις για το βιβλίο σε νέες βάσεις, μετά την κατάργηση του ΕΚΕΒΙ, ελέγχοντας την αποτελεσματικότητά της. Η έρευνα αναγνωστικής συμπεριφοράς θα πρέπει να γίνεται κάθε χρόνο, αντί για πέντε χρόνια, και εάν η πολιτική που εφαρμόζεται είναι σωστή, θα έχει ως αποτέλεσμα τη συνεχή αύξηση του αναγνωστικού κοινού»

Εναλλακτική προσέγγιση: δημοκρατική επιλογή, πολυμορφία, κοινωνική συμμετοχή

- Αξιολόγηση όχι μόνο της αποδοτικότητας, αλλά και του *βαθμού επίδρασης* των πολιτικών
- *Επενδυτικές vs. καταναλωτικές* δαπάνες
- Ας συμφιλιωθούμε με την πολυμορφία: το συνειδητό κοινό έχει εναλλακτικές επιλογές
- Σχολικό curriculum vs. μόρφωση *ως καλλιέργεια*
- ‘Opening the Book’: μηχανισμοί παρέμβασης στην παραγωγή (κριτική, βραβεύσεις, blogs, βιβλίο στις τέχνες)
- Κοινωνικοποίηση των αναγνωστών: λέσχες ανάγνωσης, κοινωνικά δίκτυα, social media (από το Bookcrossing στην Anobii)
- ‘Loud and Proud’: ενθάρρυνση μεγαλύτερης συμμετοχής των συγγραφέων στο δημόσιο διάλογο/στη δημόσια ζωή

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

kabouropoulos.s@students.esdda.gr
socrates2000@windowlive.com

[ex: www.ekebi.gr]